

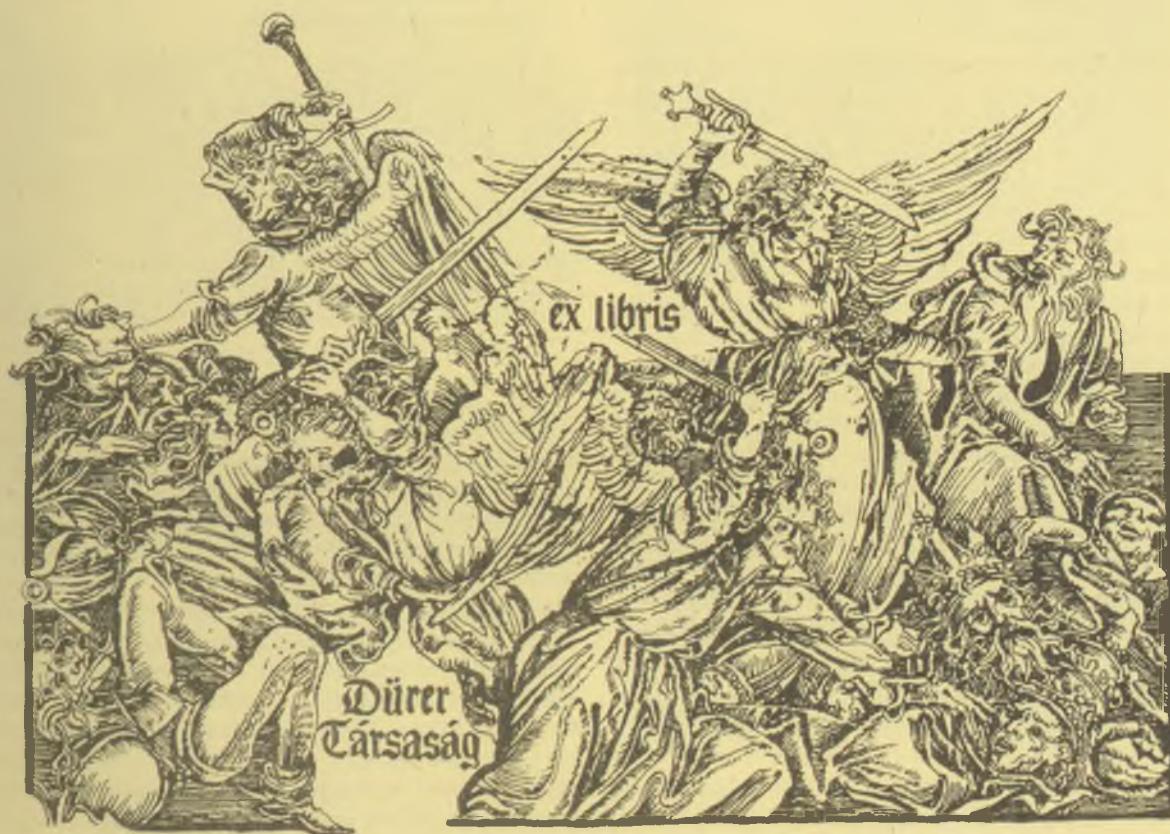

KISGRAFIKA

Megjelenik egy évben négyszer
a Nemzeti Kulturális Alapítvány
támogatásával

'94/1
33. évfolyam

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre” Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület;
Felelős kiadó: dr. Vida Klára ügyvezető titkár, szerkeszti: dr. Arató Antal,
tördelőszerkesztő: dr. Naszályi Gábor

Sárkány Györgő szitanyomata

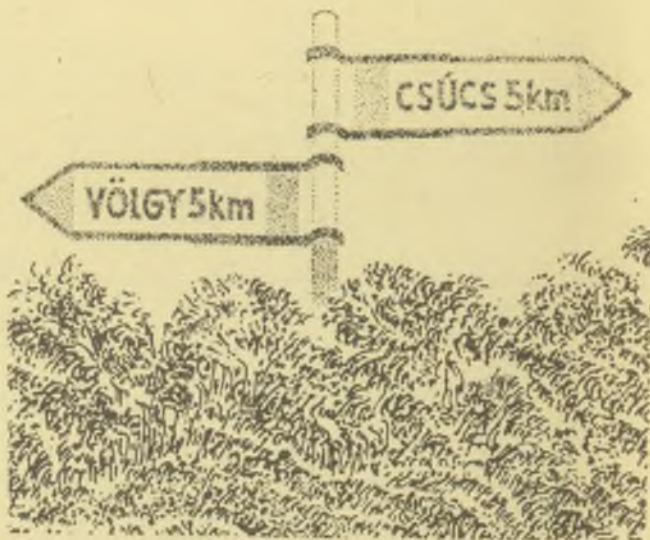
TARTALOM

- Bemutatjuk Sárkány Györgőt
„Mohács 900 éves” – Kisgrafikai pályázat és kiállítás
Ürmös Péter kiállítása
Kékesi László kisgrafikai alkotásjegyzékéről
Csiby Mihály budapesti vonatkozású kisgrafikai
HÍREK, SZEMLE, KÖNYVESPOLC

BEMUTATJUK SÁRKÁNY GYŐZŐT

Sárkány Győző grafikusművész – egyéb sikeres tárlatai, pályadíjai mellett – a közelmúltban több kiemelkedő elismerésben részesült a hazai grafikai kiállításokon. A Gyulai Dürer Társaság nemzetközi pályázatán 1992-ben II. díjat, 1993-ban I. díjat kapott, de első díjat nyert ex libriseivel a szintén tavaly rendezett *Mohács 900 éves* című kisgrafikai pályázaton is. Mindez persze nem előzmények nélkül való: kisgrafikáit már bemutatták 1985-ben, a Lódz-i nemzetközi kiállításon, de láthattuk azokat a IX. Balatoni Kisgrafikai Biennálén és a *Kisgrafika, 1992* elnevezésű, az Újpesti Galériában rendezett reprezentatív nemzetközi tárlaton is.

A kisgrafika természetesen csak egyik területe sokoldalú munkásságának, melyet eddig tizenkét önálló kiállítás jelez. Közülük csak a legutóbbiakat, a Magyar Nemzet kisgalériájában (rajzai rendszeresen megjelennek a napilapban) és a Csók István Galéria grafikai kabinetjében rendezett bemutatót említjük meg. Hazai és külföldi csoportos kiállításainak a száma meghaladja a félszázat, műveit egyaránt ott láthatjuk a Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlatokon, a Salgótarjáni Rajzbiennálékon vagy legutóbb, 1993-ban a miskolci Országos Grafikai Biennálén. Szívesen vesz részt különböző pályázatokon, különösen kedveli az irodalmi témákat, legelső díját is az Ady-centenárium alkalmából rendezett pályázatokon nyerte még 1977-ben. Kosztolányi Dezső (1985), Kölcsey Ferenc (1990), Petőfi Sándor (1993) emlékét idéző lapjait a Petőfi Irodalmi Múzeumban, illetve Kiskőrösön mutatták be. Mindemellett számos könyvet is illusztrált (*Sillanpää: Hiltu és Ragnar, Brjusov: Márványemenyecske, Schmukler: Rekvium Theophilért* stb.). A Csók István Galériában

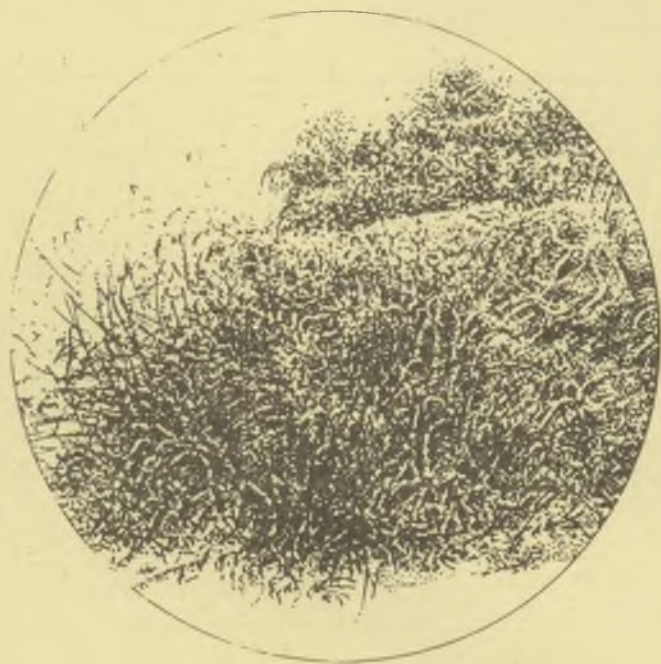
Sárkány Győző rajza, P1

– többek között – Rostand *Sasfiókjának* bibliofil kiadásához készített eredeti illusztrációit láthattuk. Alapító tagja a Magyar Művészkönyvalkotók Társaságának is.

Mindebből jól látható, hogy Sárkány Győző céltudatosan építkező, öntörvényű művésze képes befogadni egy-egy meghatározott feladat által nyújtott lehetőséget, sőt éppen annak megoldásával válik teljesebbé. Vonzódása a klasszikus alkotókhoz is ilyen, az önkifejezés ellenállhatatlan lehetőségét megvalósító feladatokra ösztönözték, amikor különböző sorozatokban (Dürer-, Rembrandt-parafrázisok stb.) értelmezte, értelmezi újra művészetüket, sajátos utakat találva egyéni mondanivalójának megfogalmazására. Grafikai az 1970-es években, az 80-as évek elején még keményebb, a különböző motívumok egymás mellé sorolásával szókimondóbb, közvetlenebb módon szólunk hozzánk (mint pl. a Radnóti Miklóst idéző kisgrafikák), hogy aztán – mint a kisméretű „tájképein” – oldottabb harmóniát teremtve őrizték meg drámaiságukat. Ez utóbbi persze elválaszthatatlan Sárkány Győző – szintén a klasszikusokat idéző – utánozhatatlan rajzművészetétől, s ha íróember volna, akkor hozzátenném: stilizáló készségétől. Nála ugyanis ez elválaszthatatlan a grafikától: úgy használja fel (teremt meg) a legkülönbözőbb díszítőelemeket, motívumokat a grafikáin, hogy azok kénye-kedve szerint enyhítik vagy fokozzák a figurális stb. kompozíciók hatásának az egészét. Ezek a díszítőelemek elválaszthatatlan, egyenrangú részei a grafikáinak, sőt önállósulva is jelentéssel bírnak.

Viszonylag kevés számú ex librise jól bizonyította, hogy a grafikai művészeteknek e sajátos területén is kiemelkedőt tud alkotni. Reméljük, hogy újabb kiállítások, pályázatok, megbízások továbbra is lehetőséget, kedvet teremtenek számára a kisgrafika művelésére.

A. A.

Sárkány Győző rézkarca, C3/C5

„...akinek erkölcsse a szépség”

NÉHÁNY SOR SÁRKÁNY GYŐZŐ GRAFIKAI ÜRÜGYÉN

Itt él közöttünk egy még ifjúnak sem vénember, akit nem érdekel a pártoskodó világ, az „áruvédjegyekről” szármalmas hétköznapi, a fokozódó fogyasztás bolondsága (ld. a tévéreklámok „felül be, alul ki” mondandóját), a hétköznapi csetepaték, a nemtelen elvtelenség, a kegyeket kereső szolga-művészet, a jellegtelen jellemtelenségek kora: e szégyenletes és kistípusú huszadik század, amely még kimúltni sem tud méltóságteljesen.

Hinnünk kell tehát (jobb híján) a művészet függetlenségében. Hogy „a művészet nem eszköz, hanem cél.”

Távolságtartás és felülemelkedettség. Az egyik grafikán a bozótosban útjelző karó, amelyen az egyik táb-

la a völgy, a másik a csúcs felé mutat – mindkettő 5-5 km-re van az alkotó által (önmaga számára? valamennyiünk számára?) kijelölt helytől. Méltóságteljes épületek (jó lenne ezekben élni?), de mindig kívülről és távolról, valamely bozóterdő takarásában. Meszelátó (kukker) által, ám élesen, ahogyan a távcső látja, kör alakban: erdő és igéző hölgy-tompör, okos márdárteket és kívánatos kebel – odapillantva csupán, de nagyon pontosan ábrázolva a részleteket, hiszen tudjuk, hogy mi (ki?) lakozik a részletekben. „A szépség ideálja felé a legmagasabb rendű, tiszta szeretet törekszik az azonosulás szándékával.”

E grafikákon a köznapi tárgyak is megnemesülnek: a szódászfífon, a teherautó, a Skoda Octavia Super személygépjármű..., de mit kezdhetünk a tankokkal és a harci repülőgépekkel?

Azután a tekintetek: nem vádlóak, inkább kíváncsiak, mélyen érzők... a női szemek, a férfiaké, a gyermekeké vagy akár egy bölcs madárka tekintete is... Angyali bölcsesség.

Angyal egy ósdi filmfölvéző gép mögött. Az objektív objektív (?!). A filmezés kézműves mesterségnek számít a video-nagyipar korában. („Szeresd a magad kis mesterségét, amibe beletanultál és találd benne kedvedet. Ami még hátra van életedből, úgy éld le,

hogy minden dolgot teljes lelkekből, az istenekre bízod és az emberek közül egynek sem vagy zsarnoka sem szolgája".) Vágyunk hát arra a ritka kegyelemre, amikor angyal röpül át a kamera (vagy az objektív? vagy a kép?) fölött.

"A külső dolgok nem férnek hozzá a lélekhez, hanem kívülről vannak rajta, mégpedig mozdulatlanul, minden izgalom tehát belső felfogásból fakad."

A barátait megválogathatja az ember s a grafikák által (korokat és időköt figyelembe nem véve, hiszen mit is ér a váltakozó kor és a rabló idő, az igazi dolgokhoz képest?) igazán pompás társaságba keveredhetünk: Dürer és Raffaello, Michelangelo és Brueghel, mintha Rembradt szelleme is jelen lenne... és Mozart... és barokk angyalszárnyak, lovagok..., talán a töprengő Noé..., dús lombok, izgalmas körök, gyökérszerű faágak... és egy vissza-visszatérő kedves jóbarát, egy megnyerő külsejű, bájos, bumfordi rinocérosz.

A grafikus rálelt valamire, ami csak az övé – összetéveszthetetlenül. „...aki a tiszta boldogságot már megtalálta a szemléletben..., aki lélekben birtokolja a világot..., akinek erkölce a szépség.”

Molnár György

Az idézetek Marcus Aureliustól, Gautier-től, Kosztolányi Dezsőtől és Platontól valók.

Sárkány Győző rajzai,
szitanyomatai, rézkarcai

„MOHÁCS 900 ÉVES” (Kisgrafikai pályázat és kiállítás)

A elmúlt esztendő sikeres kisgrafikai kiállításait, pályázatait követően a közelmúltban ismét emlékeztető rendezvény helyszíne volt Mohács városa. 1993 november 26-án nyitották meg azt a kiállítást, amely a város 900. évfordulója alkalmából meghirdetett pályázatra érkezett lapokat mutatta be. A tárlatot Kovács Orsolya művészettörténész nyitotta meg, majd Kuti István polgármester adta át a díjakat. Első díjat nyert Sárkány Győző, másodikat Xantus Géza, harmadikat Magén István. Különdíjat kapott Józsa Sándor (Debrecen) és Kósa Bálint (Olasztelek, Románia), valamint a mohácsi alkotók közül a tanítóképző főiskolán idén tanulmányait befejező Manga Anett és a Képzőművészeti Főiskola hallgatója, Szigeti András. (Megemlítjük, hogy a népes hazai mezőny mellett a pályázaton részt vettek Ausztriából, Németországból, Csehországból, Szlovákiából és Ausztráliából is.)

A széles körű társadalmi összefogással (melynek lelke és mozgatója gyűjtőtársunk, a fáradhatatlan Szökőcs Béla volt) rendezett tárlat maradandó emléke még a pályázatra érkezett lapokból összeállított ízléses mappa is. A díjazott művészek mellett még ifj. Feszt László, Bagarus Zoltán, Caffin Neil (Ausztrália) és Alma Petz (Ausztria) grafikáit bemutató 13 lapos kiadvány tartalmazza még Kuti István polgármester köszöntőjét és Kovács Orsolya írását. Az egyes lapok hátoldalán pedig a grafikák pontos leírását, a művészek rövid életrajzát, címét. (Az érdem ezúttal is elsősorban Szökőcs Béláé – a kiadvány szerkesztőjéé – és azoké a „segítőkész, jószándékú lokálpatriótáké”, akik támogatják az 1000 példányban közreadott mappa kiadását, valamint a mohácsi Mayer Nyomdáé, amely kifogástalanul végezte el a nyomdai, tipográfiai munkálatokat.)

Végezetül érdemes megemlítenünk, hogy jelentős

volt a kiállítás sajtóvisszhangja is. A helyi lapokban hat hosszabb-rövidebb cikk jelent meg a tárlatról. Köztük a Mohácsi Hírlap dec. 25-i művészeti mellékletében egy részlet Kovács Orsolya megnyitójából is. Tekintettel arra, hogy a mappában olvasható elemzése (amely elsősorban Sárkány Győző és Magén István lapjairól szól) a gyűjtők számára könnyen hozzáférhető, ezért a következőkben az előbbiből idézünk.

(A.)

A „MOHÁCS 900 ÉVES” EXLIBRIS-PÁLYÁZATRÓL

...Ami a beérkezett munkákat illeti, örömről szolgál, hogy a kisgrafika-barátok szakmai ismerettségére révén a szomszédos országokból, sőt Ausztráliából is érkeztek ex librisek. Az egyedi megoldások mellett van egy közös sajátossága a beérkezett pályázati anyagnak: általában a műfaji elbizonytalanodás jellemző. Hiszen a jó ex librishez nem csupán jó grafikus, hanem olyan megrendelő is kell, aki nem csupán vásárolja, de gyűjti a könyveket, és így gyűjteménye tükrözi érdeklődését, szellemi kisugárzását.

Utójára a századfordulón következett be a magyar könyvművészetnek az a felvirágzása, amely gazdag termést hozott ex librisekben is. Ez a felvirágzás a szecesszióhoz kapcsolódott, és máig ható utóélete a most bemutatott anyagban is megmutatkozik: dekoratívításban, kompozíciós megoldásban, a tipográfiai saját-

tosságokban és végül, de nem utolsó sorban az ex librisek irodalmias-szimbolikus jellegében.

Hasonlóképpen érezteti hatását a 80-as évek posztmodern művészete által elterjesztett historizáló, művészettörténeti idézeteket, parafrázisokat alkalmazó módszer.

Ilyen módon jelenik meg a mohácsi vész korszakát idéző késő-renaisszansz fametszetek világa.

Történetek azonban arra is kísérletek, hogy az ex libris formanyelvét gazdagító, festői elemek is szerepet kapjanak a többszínű linómetszet révén.

A már ismert nevek mellett feltűntek olyan fiatalok, akik csak most ismerkednek a kisgrafika műfajával, frissességük, lendületük biztató a jövőre nézve.

Kovács Orsolya
művészettörténész

ÜRMÖS PÉTER KIÁLLÍTÁSA

1993. nov. 8-án nyílt meg a pápai Jókai Mór Városi Könyvtárban Ürmös Péter grafikai kiállítása. A *Városképek, a Környezetünkről* stb. című sorozatokból válogatott képgrafikák mellett a tárlaton több mint húsz ex librist, valamint az *Egy kentaur hétköznapjai* című újabb sorozata is bemutatásra került. (E sorozat

két litográfiát és 11 fametszetet tartalmazó lapjai közül válogattuk az illusztrációkat is.) A tárlatot (amelyhez a könyvtár ízléses, kitűnően tipografizált, nyolc illusztrációt is tartalmazó katalógust jelentetett meg) Heitler László festőművész, művészeti szakíró nyitotta meg.

ÜRMÖS PÉTER GRAFIKÁIRÓL

A nyomtatott grafika és a könyv testvérek, így jobb helyen, mint a Jókai Könyvtárban nem is állíthatta volna ki műveit Pápan Ürmös Péter. Azaz: Ürmös Péterek, mert az 1956-ban Pápan született és középiskolai tanulmányai befejezéséig itt élt, ma pedig sűrűn hazalátogató ifjabb Ürmös Péter nagyapja munkáiból is kiállított hetet.

Idősebb Ürmös Péter a száz évvel ezelőtti grafika szellemében és gyakorlata szerint dolgozott alapos előképzettséggel és igényesen. Rézkarcai és kőrajzai akár embert, akár tájat ábrázolnak, a mesterség tiszteletét és tisztességét ismerő grafikus munkásságáról adnak hírt.

Korunk jellemző jegyei közül a kedvezőek olvashatók le az unoka, ifjabb Ürmös Péter műveiről. A környezeti és társadalmi változásokra való reagálás és a természeti-táji élmények ábrázolása, az illusztráció és a jellegzetes kisgrafikai ág, az ex libris kötött műfaja következetes és sikeres művelésének sok szép eredménye megtalálható volt a pápai kiállításon.

A szellemi tartalmak a szakma elmélyült ismereté-

re valló kitűnő megmunkálással válnak képpé Ürmös Péter keze nyomán. Skálája széles, a környezetkárosítást vagy városképeket bemutató képgrafikák -

Ürmös Péter fametszetei, X2

tól a szellemes könyvjegyekig dráma és humor változik a lapokon, melyek soka a sajtó révén széles körben ismertté vált. Hazai és külföldi kisgrafikai tárlatoknak is rendszeres szereplője a művész, hozzájárulva a műfaj népszerűsítéséhez és a magyar grafikusok rangjának emeléséhez.

Pápai személy nevét nem olvastam a kiállított könyvjegyeken, helyi témát sem láttam a lapokon. A Páparól indult és ma is magát idevalósinak tartó grafikus eszerint megbízást, még biztatást sem kapott ilyen munkára a helybéliektől. Pedig bizonyosan megfelelne a bizalomnak.

Heitler László

MŰHELY

KÉKESI LÁSZLÓ EX LIBRISEINEK ÉS ALKALMI GRAFIKÁINAK
ALKOTÁSJEGYZÉKE

Nem is olyan régen búcsúztattuk Kékési László grafikusművészt (vö. Kisgrafika 1993/2. sz.), s utalunk arra a lehetőségünkre, kötelezettségünkre, hogy munkásságának további feltárásával és felmutatásával járulhatunk hozzá az immár lezárult életmű további beteljesüléséhez. Ahhoz, hogy minél szélesebb körben ismerjük, ismertessük meg munkásságát, s e megismerés során mások is osztozzanak mindazokban az örömeiben és „lelket fordító változásokban”, amit az igaz művészet, így Kékési László művészete is teremt.

Kékési László rajza, P1

Nos, pontosan ezt a célt szolgálja *iffi. Kékési László: Apa ex librisei. Kékési László ex librisei és alkalmi grafikái* (1994., 50 l.) című kitűnő összeállítás, amely a feldolgozás módját tekintve is maradandó példaként szolgálhat a különböző életműkatalogusok szerkesztőinek. A kiadvány nem előzmények nélkül való, valójában az 1989-ben, a Hajdúhadháztéglási Földi János Városi Könyvtár Kisgrafikai füzetek című sorozatban megjelent alkotásjegyzék átdolgozott és bővített kiadása. Azaz ismét közli *Imolay Lenkey István* Kékési életművét, munkásságát bemutató bevezetőjét, valamint az 1989-ig készült 194 kisgrafika leírását.

A leírások azonban kiegészülnek a hagyatékból előkerült újabb lapokéval, ezért a jegyzék új sorszámo-

zást is kap, ám a szerkesztő zárójelben jelzi a korábbi kiadás sorszámainak is. Több esetben módosultak a grafikák tartalmára utaló leírások is: az újabb kiadás jelöli, hogy a grafika húsvéti vagy karácsonyi üdvözlőlappal; a madarakat ábrázoló kisgrafikák leírásai kiegészülnek azok latin nyelvű megnevezésével; tárgyi helyesbítések is történtek (pl. a 19./11./ tétel esetében az ábrázolt hangszer nem lant, hanem líra), egy-két esetben pedig stílári változtatások is (pl. „Karácsonyfás mackó” helyett „Mackó karácsonyfával”) pontosabbá és egyértelművé teszik a katalógust.

Ami persze legfőbb érdeme az összeállításnak az, hogy tartalmazza az 1989-től 1992-ig készült (a hajdúhadháztéglási kiadványban nem szereplő) 40 kisgrafika, valamint – s ez az igazi meglepetés – a befejezetlen alkalmi grafikák, ex librisek leírását is. Ez utóbbiak száma 146 tétel (egyaránt előfordul közöttük cerzarajz, tempera, rézkarc stb.), megismerésük, számbavételük nélkülözhetetlen az életmű tanulmányozásához. Annál is inkább, mert – mint a közölt illusztrációkból látjuk – többségük szinte kész, befejezett alkotás (legfeljebb az ex libris tulajdonosának a neve hiányzik róluk) – vagy egy később megvalósult grafika előfutára, vázlat. Az összesen 247, nyomtatásra, forgalomba került laphoz hasonlítva mennyiségük is figyelemre méltó.

Végezetül említést kell tennünk a számítógépes szövegszerkesztővel készült és tördelt kiadvány (kézirát) minden esztétikai igényt kielégítő (s valljuk be: hasonló kiadványok körében irigylésre méltó) megvalósításáról is. Amihez persze hozzá tartoznak az illusztrációk is: a Kékési munkásságát reprezentáló 18, ismert vagy kevésbé ismert ex libris, vázlat bemutatása még teljesebbé teszi a róla kialakult képet. Ezt segíti elő egyébként *iffi. Kékési László*nak a katalógus elején írt bevezetője (vallomása) is, amely minden bizonnyal édesapja művészetének meghatározó jellemzőit fogalmazza meg. Csak néhány mondatot idézünk: „...Apa szinte valamennyi műve az egyszerűség és bonyolultság végleteit egyesíti. Azaz mindenkivel keres és talál kapcsolatot. Rajzainak nézőjével együtt már van értelme, kinek-kinek sajátos, egyedi szemléletében teljesebb ki. Az alkotásaiban mindenki mást lát – hiszen önmagát akarja látni! Kicsit mélyebbnek, tisztábbnak, igazabbnak.” Írását végül – utalva *Lenkey István* megjegyzésére, amely szerint Kékési munkássága egy láncszemként épül be a hazai és nemzetközi grafikai művészet vonulatába – így fejezi be: „Ismételen csak kritikusi írják: munkája vonzó, izgató, szép és egész, élete befejezhetetlen. Így aztán épül, láncszemként, örökké jelenidőben.”

Így legyen! Mindehhez mi annyiban járulhatunk hozzá, hogy következő számunkban a katalógus alapján közöljük az eddig még nem publikált, 1989 és 1992 között készült ex librisek adatait, hogy a gyűjtők, érdeklődők rendelkezésére álljon Kékési László kisgrafikai munkásságának immár teljes alkotásjegyzéke.

CSIBY MIHÁLY BUDAPESTI VONATKOZÁSÚ KISGRAFIKÁI

Csiby Mihály (Bp., 1922) Gallé Tibor szabadiskolájában, majd az Iparművészeti Főiskolán tanult 1945-ig. Sokoldalú életműve a kezdetektől elválaszthatatlan a természet szeretetétől. A Természettudományi Múzeum munkatársaként több mint négy évtizede készít rajzokat, akvarelleket a gyűjtemény anyagáról, elsősorban a rovarokról.

Jól ismertek a *Buvár zsebkönyvek* sorozatban (Kabócák, bodobácsok, 1982; Szitakötők, kérészek, hangyalesők, 1983 stb.) és a Móra Kiadónál megjelent egyéb könyvei. Nagyobb méretű festményei, vegyes technikával készült képei számos kiállításon szerepeltek.

Első önálló tárlata 1959-ben volt a Kossuth Klubban, a legutóbbi 1992-ben a Magyar Természettudományi Múzeum bemutató termében.

Sokoldalú művész, 1961 óta készít linómetszetű ex libriseket, alkalmi grafikákat, melyeket az 1992. évi kiállításon is bemutatott. Mint a Kisgrafika Barátok Körének egykori titkára sokat tett az ex libris-művészet népszerűsítéséért is. Kisgrafikái több hazai és külföldi kiállításon, pályázaton bemutatásra kerültek. Alkotásjegyzék még nem készült róluk, ám a művész mappában nyilvántartja azokat, így időrendben, opuszszámok sorrendjében írtam le kisgrafikáit. A mappákban újrakezdte a számozást, a visszakereshetőség miatt megőriztem ezeket a jelzeteket.

Irodalom:

Tóth Sándor: Csiby Mihály grafikái = Vigilia, 1982, 8. sz., Tóth Sándor: Csiby Mihály kiállítása a Móra Kiadó Hétvégi Galériájában = Új Ember, 1987. márc. 15., Magyar Katolikus Almanach, Bp. 1988, 468 p., Erdőssy Béla: Korunk magyar egyházművészete, Bp., 1983, 48 p., Elmer István: Látogatás Csiby Mihálynál. – „A légy és tücsök” = Közélet, 1989. 4. sz., Csiby Mihály: Bemutatkozik Csiby Mihály = Az én újságom, 1992, 1.sz., Arató Antal: Csiby Mihály tárlata = Kisgrafika, 1992, 3.sz.

Linómetszetek, X3

EX LIBRIS DR. KASZAB ZOLTÁN – IN MEMORIAM FRIVALSZKY IMRE 1799–1870, op. 12, 1975, 114x70 (Portré)
 IN MEMORIAM ÁPÁTHY ISTVÁN 1863–1922, op. 13, 1975, 120x90 (Portré)
 IN MEMORIAM MAUCHA REZSŐ 1884–1961, op. 14, 1975, 118x65 (Portré)
 EX LIBRIS DR. GOZMÁNY L. op. 15, 1975, 100x74 (Lepke)
 IN MEMORIAM PRUDNIKI HANTKEN MIKSA 1821–1893, op. 17, 1975, 120x90 (Portré)
 EÖTVÖS LÓRÁND 1848–1919, op. 24, 1976, 90x69 (Portré)
 DR. SOÓS LAJOS 1879–1972, op. 27, 1976, 133x90 (Portré)
 CSÚCS FERENC GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA 1976, op. 28, 1976, 115x63 (Vajdahunyad vára)
 EX LIBRIS HEGEDŰS IBOLYA – IN MEMORIAM KOVÁCS MARGIT – 1902–1977 op. 36, 1980, 95x95 (Portré)

BELVÁROSI FŐPLÉBÁNIATEMPLOM, op. 122, 1982, 80x35, P1
 BELVÁROSI FŐPLÉBÁNIATEMPLOM, op. 123, 1982, 180x117 (Emléklap az első áldozóknak)
 MÁTYÁSFÖLD, op. 108, 1984, 115x80 (Plébániatemplom)
 DR. RAJECZKY BENJAMIN, op. 116, 1984, 115x75 (Portré)
 KERESZTURY DEZSŐ, op. 157, 1984, 115x80 (Portré, Arany János portré, Mózes)
 B.U.É.K. CSIBYÉK – BUDAVÁR VISSZAVÍVÁSA 1686–1986, op. 176, 1985, 111x70 (Budavári látkép régi metszet után)
 MAGYAR ROVARTANI TÁRSASÁG 75 ÉVES, op. 132, 1985, 82x52 (Bogár)
 EX LIBRIS GÁNTI TIBOR, op. 150, 1985, 75x45 (Lombik stb.)
 EX LIBRIS FONYÓDI OTTÓ, op. 122, 1986, 70x55 (Szt. István)
 LISZT ÉV – 1986 A BP. BELVÁROSI FŐPLÉBÁNIATEMPLOMBAN, op. 137, 1986, 115x90 (Portré)
 EX LIBRIS CSOM ISTVÁN – 25., op. 140, 1986, 70x50 (Sakktábla, címer)
 EX LIBRIS TÓTHPÁL ISTVÁN – BUDA VISSZAVÍVÁSA EMLÉKÉRE 1686–1986, op. 141, 1986, 85x50 (Vár régi metszet nyomán, szablys vitéz)
 EGYHÁZMŰVÉSZETI KÖR, op. ?, 1988, 75x50 (Később Keresztény Értelmiségi Kör – székhelye az Albertinum. Nyitott könyvben alfa és omega)
 1689–1989, op. 165, 1989, 165x93 (Belvárosi Főplébániatemplom egyházzeneje 300 éves évfordulója emlékére – templom, a bejárat kapuzat kiemelve)
 EX LIBRIS CSÁNYI JUDIT, op. 5, 1990, 80x70 (Zichy-ház, Zichy Géza u. 6.)
 PESTÚJHELYI R. K. FELSŐKERESK. ISK. 50. FELEJTSD EL A NAGY MEDDÓ UTAT, MELY INNEN A VILÁGBA

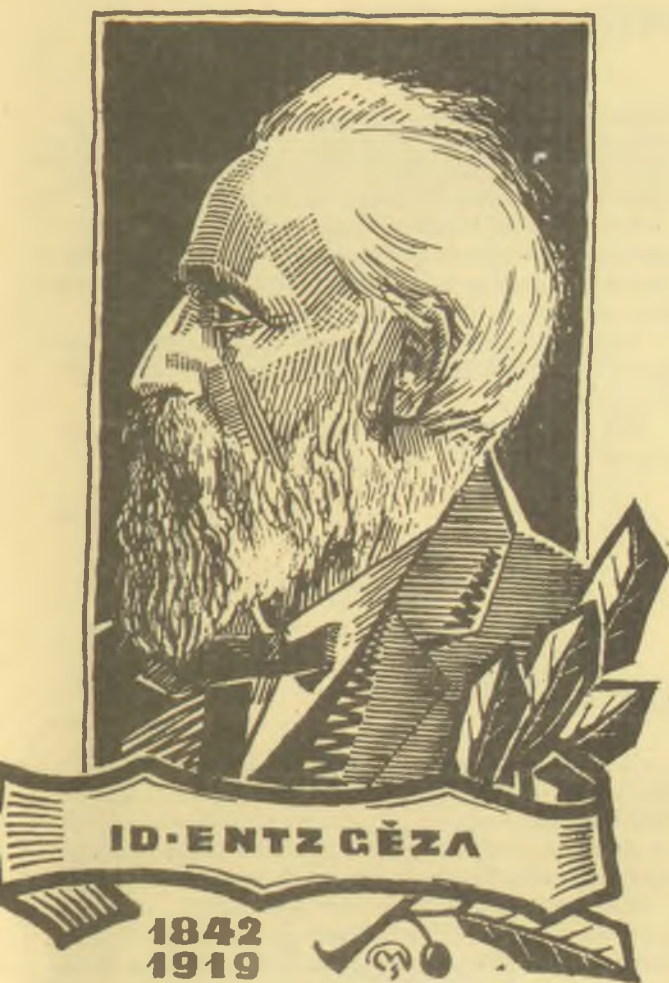
Csiby Mihály linómetszete, X3

VITT, S NE SIRASD IFJÚ ÁLMAIDNAK SZÉTOMLOTT
TÜNDÉR VÁRAIT. 1942-1992. op. 11, 1992, 140x95 (Az
iskola címere, Hermész)

Természettudósok című sorozat – portrék

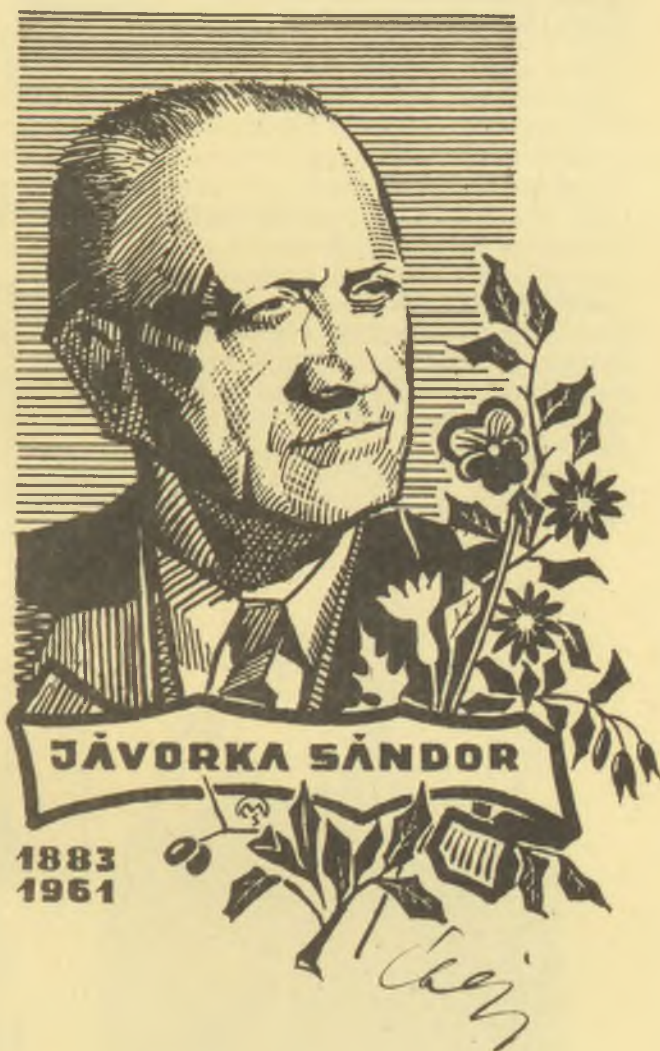
ID. ENTZ GÉZA 1842-1919, 130x90
GELEI JÓZSEF 1885-1952, 145x100
GORKA SÁNDOR 1878-1944, 120x90
HERMAN OTTÓ 1835-1914, 145x90
HUZELLA TIVADAR 1885-1950, 142x90
JÁVORKA SÁNDOR 1883-1961, 130x90

Összeállította: Arató Antal

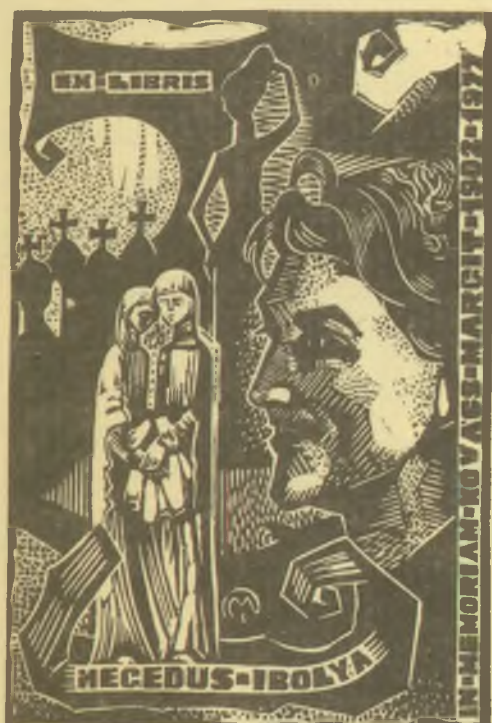

1842
1919

Csibý Mihály linómetszetei, X3

1883
1961

MEGNYÍLT AZ ORSZÁG ELSŐ KISGRAFIKAI GALÉRIÁJA

Végre van a kisgrafikának hazai galériája! Mint sok helyütt a világban, nálunk is lehetőség nyílt a kisgrafikai alkotások, életművek, kiadványok és gyűjtemények műkereskedelmi megmértetésére, a kisgrafikai kereslet és kínálat pulzusának kitapintására.

Hol is lehetne ez a galéria másutt, mint stílusosan Szentendrén. Tulajdonosa, *dr. Török Katalin* ügyszől-ván beleszületett a kisgrafikába: *Török János* grafikusművész leányaként, e terület vállalkozó szellemű, kiváló ismerője. Galériájának a talán nem is olyan talányos *Ipszilon* nevet adta, mely minden papírlap koordinátarendszerének a felfelé mutató irányát jelenti.

Az Ipszilon Galéria Szentendre Szamárhegyének Dalmát utcájában egy otthonos épület. Nem céltalan turisták belebotlásába való. Ide előre megfontolt szán-

dékkal jut el az ember: gyalogosan a Rab Ráby térről indulva az Iskola utca végéig vagy a pismányi busszal a Daru piaci megállóig jutva, autóval a skanzeni elágazástól a Hold utcára fordulva máris célba ér.

Ez az első pillantásra eldugottnak tűnő pont azonban csak az origója a galéria működésének: kiállításával, üzleti tevékenységével máris jelen van a fővárosban, vidéken és külföldön egyaránt.

A Dalmát utcai ház pedig minden bizonnyal a kisgrafika művelőinek és gyűjtőinek kedvelt találkozóhelye lesz.

Sok sikert, eredményes működést kívánunk a nemes vállalkozáshoz.

Dr. Drahos István

IN MEMORIAM STERBENZ KÁROLY

1993 november 27-én, életének 93. évében csendben elment Sopron szerelmese, Sterbenz Károly grafikusművész. Tanulmányait az Iparművészeti Főiskola díszítő-festő szakán Gróh István, Sándor Béla, Simay Imre, Udvardy Béla és Újvári Ignác vezetésével végezte.

Tanulmányai befejeztével előbb templomokban és középületekben freskókat készített az ugyancsak sop-

roni Storno Ferencsel együtt, majd a soproni Liszt Ferenc múzeum restaurátora lett. Ex libriseinek és alkalmi grafikáinak témája elsősorban szülővárosának műemlékegyütteseinek vagy azoknak egyes részletei.

Rézkar, réz- és fametszet-technikával készültek grafikái. Leginkább fametszetein mutatkozott meg komponáló készsége és technikai felkészültsége. Önállóan alakított sajátos tematikáján és kifejezésbeli eszközein az elmúlt évtizedek alatt sohasem változtatott – nem követte az izmusokat.

Eredeti stílusában alkotott ex libriseit és alkalmi grafikáit a huszadik századi hazai kisgrafika sajátos színékeként tartja számon a gyűjtők közössége.

Emléke alkotásaiban velünk marad.

Dr. Mayer József

*Sterbenz Károly
fametszetei, X2*

KISGRAFIKÁK KÉPES LEVELEZŐLAPOKON

Pesti László kertész (legszívesebben azt írtam volna, hogy gyűjtőtársunk, de ő nem gyűjt csak másokat ajándékoz meg az általa készített grafikákkal) ismét érdekes lappal lepte meg a grafika barátait. A Budapesti Városvédő Egyesület megalakulásának tíz éves évfordulójára Podmaniczky Frigyes portréját ábrázoló

emléklapot (levelezőlapot) készített. A szerencsi múzeum népszerűsítésére pedig két grafikát is megjelentetett. Az egyik (ZEMPLÉNI MÚZEUM – SZERENCS – A LEGNAGYOBB HAZAI KÉPESLAP LEVELEZŐLAP-GYŰJTEMÉNY – PL-TF. 1993, 190x290) a múzeum épületét ábrázolja, a másik (PL – A LEGKISEBB NÖVÉNY A LEGKISEBB KÉPES LEVELEZŐLAPON – ARRHIZIA, 1993, 48x75) pedig a – ha csak apró fekete pontokkal is, de hangulatos kompozícióval körítve – a víz tetején úszkáló vízidarát jeleníti meg. A grafikák alkotója Winternitz Mária, aki korábban már több ex libris is készített.

Bizonyára nem kell hangsúlyoznunk, hogy Pesti László milyen jól felismerte a kisgrafika által nyújtott propagandalehetőséget, s azt, hogy ha mások nem is élnek ezzel a lehetőséggel, akkor ő – önzetlen mecénásként – megteszi azt. A szerencsi múzeumnak és a városvédő egyesületnek ugyanis 200–200 számozott példányt ajándékozott a levelezőlapokból árusításra. Egy kicsit biztatva is az új tulajdonosokat arra, hogy esetleg érdemes lenne hasonló (s bízunk benne: ezekben az ínséges időkben is nyereséges vagy legalább is megtérülő) vállalkozásokat önállóan is kezdeményezniük. A fővárosi vonatkozású kisgrafikák lapunkban folyamatosan megjelenő adatárát kiegészítve örömmel mutatjuk be a Podmaniczky Frigyes emléklapot.

(A. A.)

BUDAPESTI VÁROSVÉDŐ

TÍZ ÉVES A

1983-

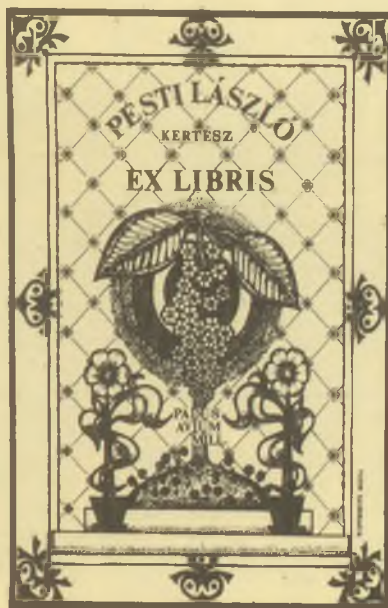
-1993

EGYESÜLET

BÁRÓ PODMANICZKY
FRIGYES

1824-1907

Winternitz Mária rajzai, P1

HÍREK, ESEMÉNYEK

„Köznapi egyszerűség és transzcendentális fennkölttség”. *Kopasz Márta pályaképe* címmel közölt terjedelmes tanulmányt a *Szeged* című folyóirat 1993/12. száma. A tanulmány szerzője, *Laczó Katalin* a „város egyik legegységibb hangú” alkotójának (s tegyük hozzá: napjaink exlibris-művészetének itthon és külföldön egyaránt megbecsült művelőjének) gazdag életútját kíséri végig a családi környezettől, a gyermekkortól napjainkig. Ez az életút jól ismert a kisgrafika barátai előtt, ezért is adtunk örömmel hírt azokról a kitüntetések-ről (Szeged város díszérme – 1991, Szeged város művészeti díja – 1992), amelyek a közelmúltban ismét kifejezték és megerősítették művészetének társadalmi elismerését. *Laczó Katalin* egyébként részletesen ismerteti *Kopasz Márta* pedagógusi, művészetszervezői és alkotói tevékenységét, amely a festészeti munkássága mellett mindegyik mozzanatában elválaszthatatlan a grafikai életműtől. Kisgrafikai munkásságát az első ex librisek elkészítésétől, az 1930-as évektől tekintik át, felsorolva a nemzetközi pályázatokon, kiállításokon nyert díjait és a művészetéről megjelent külföldi publikációkat is. A kilenc metszettel valamint a művésznő fényképével illusztrált tanulmány az egyéni tárlatok (koránt sem teljes, mert pl. kimaradt a jászberényi, makói kiállítása), valamint a művésznő kitüntetései a felsorolásával zárul.

Örömmel olvastuk, hogy a művésznő változatlan kedvvel dolgozik, alkot, amit mi sem bizonyít jobban, mint az *Aba-Novák Alapítvány* részére készített embléma, amely a szegedi Hősök kapuját ábrázolja két harsonással, felidézve a híressé vált, 1959-ben a Szegedi Szabadtéri Játékok alkalmára készített *Két harsonás* című plakátját. Ezek után mit is kívánhatnánk neki és mindnyájunknak, mint jó egészséget és további alkotómunkát. No és persze azt,

hogy a város művészetpártoló közönsége és intézményei lehetőleg minél hamarabb találjanak lehetőséget arra, hogy *Kopasz Márta* kisgrafikai munkásságának alkotásjegyzékét közreadják. A már bizonyítottan európai rangú művészetének ez a kiadvány lenne a további hírvívője, de kiváló népszerűsítője lenne Szeged városának is, hiszen *Kopasz Márta* kisgrafikai eredetüket, motívumvilágukat tekintve elválaszthatatlanok attól.

* * *

Várkonyi Károlynak a Debreceni Orvostudományi Egyetem galériájában bemutatott kiállításáról számolt be *Tóth Ervin Magyar jelleg és észjárás a grafikában* című írásában. Szól *Várkonyi exlibris-művészetének* hazai és külföldi sikereiről, de örömmel értesülhetünk arról, hogy *Abaújszántó* várossá nyilvánításának emlékeztére (és a helyi lakosok nagy megelégedésére) a közelmúltban két freskót festett a fürdő éttermébe, várostörténeti jelenetekkel. Örömmel gratulálunk az idős mesternek, s kívánjuk, hogy az *abaújszántói műhelyből* újabb és újabb kisgrafikákkal is megleljen bennünket.

* * *

Szentesi Flóriánnal, pécsi gyűjtőtársunkkal készült interjú közölt az *Új Dunántúli Napló* 1993. december 18-i száma. *A kisgrafika nagy öregje* című cikk bemutatja az immár 83 esztendő *„Flóri bátyánk”* közel 50 000 kisgrafikát tartalmazó gyűjteményét – hatvan éves gyűjtői munka eredményét. Az ex libris történetére, a különféle sokszorosító eljárásokra is kitérő interjú bizonyára jól népszerűsítette a műfajt a lap olvasóinak körében. Amihez persze hozzátartozik az is, hogy *Szentesi Flórián* volt, aki 1962-ben klubot alapított a gyűjtőknek, 1976-ban Pécsen országos kiállítást rendezett, tíz nemzetközi találkozón vett részt (nem beszélve a hazai rendezvényekről), s ma is mindent megtesz, hogy másokkal is megossza azt az örömet, amit a grafikai művészeteknek ez az intim műfaja szerezhet. Legutóbb – ez év januárjában – Pécsváradon mutatta be gyűjteményéből *Petry Béla* ex libriseit.

* * *

Előző számunk hírei között szóltunk az ausztriai *Pettenbach* városka nemrég megnyílt helytörténeti múzeumáról, melyben állandó exlibris-kiállítás is látható. Osztrák barátainktól most arról értesültünk, hogy az intézmény megalapítója, *Leopold Feichtinger* grafikusművész nem sokáig élvezhette több éves munkájának gyümölcsét. A mester a múlt esztendő utolsó napján, 75 éves korában távozott az élők sorából. Reá emlékezéssel 1991-ben készült fametszetét kö-

Kopasz Márta linómetszete, X3

L. Feichtinger fametszete, X2

zöljük azzal a felhívással, hogy a Linz felé autózók ne mulasszák el e kisgrafikai látványosság megtekintését.

* * *

A pécsi gyűjtők KALLIGRÁFIA című lapjának januári számában olvashatjuk, hogy *dr. Lenkey István* tagtársunkat a helyi vezetőségbe javasolta *dr. Tardos Mária és Kovács József*. Választásukhoz gratulálunk és az ily módon tekintélyében is megnövekedett vezetőségnek sikeres munkálkodást kívánunk. – Ugyanebben a számban jelent meg az a felhívás is, melyben gyógyszerési vonatkozású ex librisek és családi, heraldikai lapok megküldését kéri a gyűjtőktől. Cím: Dr. Zalai Károly, 1092 Budapest, Hőgyes E. u. 9.

* * *

Herbert Schwarz, a németországi Kronach város körzeti könyvtárának vezetője – szokásához híven – ismét körlevélben ismertette az intézmény 1994-re összeállított gazdag kiállítási programját, melyből a honi gyűjtőket és művészeket érintő eseményekről az alábbiakban adunk tájékoztatást:

1994. május hatodikán nyílik és június végéig lesz látható a *Goethe és Schiller az ex librisen* című kiállításuk. Az eseményről múlt évi 1. számunkban előzetes hírt közöltünk, így reméljük, több magyarországi lap is látható lesz ezen a tárlaton, melyhez katalógus is készül.

Kronach városa az 1994. esztendő legnagyobbat fia, idősebb Lucas Cranach (1472–1553) festő és grafikus emlékének szenteli. Az ott rendezendő festészeti kiállítás kíséretében ismét bemutatják a korábban nagy sikert aratott *Lucas Cranach az ex librisen* című kiállításukat is, melyet kiegészítene az 1980 után készült, ilyen témájú lapokkal.

1995-re *Albrecht Dürer az ex librisen* címmel tervezik kiállítás megrendezését. Az anyag összegyűjtését máris kezdték. A könyvtár vezetője a körlevélben felkérte mindazokat a művészeket, akiknek ilyen témájú lap szerepel alkotásjegyzékükben, hogy e műveiket kiállítás céljából küldjék meg az intézménynek. Cím:

Kreis- und Autobiobliothek
Am Schulzentrum 1
D-96317 KRONACH

SZEMLE

A GRAPHIA 118. számában arról olvashatunk, hogy a Berlinben 1993. novemberében megrendezett kisgrafikai tárláló résztvevői megtekintettek egy 350 lapból álló kiállítást, melyen Ausztria, Magyarország, Románia és az egykori Csehszlovákia exlibris-művészeinek alkotásai szerepeltek. A szűkszavú hír közelebbi tájékoztatást nem közölt a tárlatról, ezért a szerkesztőség örömmel venné, ha az ott megfordult gyűjtők közül valaki tájékoztatna bennünket és lapunk olvasóit a kiállításról és főként annak magyar anyagáról. – Ugyanebben a lapban *L. van den Briele* terjedelmes cikkben ismerteti az 1948-ban született *Guido Mariman* belga grafikus pályafutását. A nálunk is jól ismert művész az antwerpeni Szépművészeti Akadémián került szoros barátságba mesterével, Mark Severinnel, aki őt az ex libris világába bevezette. Eddig alkotott 78 ex librise közül 47 magasznyomású, 31 pedig mélynymású technikával készült. Ezek jegyzékét – több illusztráció kíséretében – közlik is. Az alkotások között magyar vonatkozású az op. 27. számú metszet, amely 1979-ben *dr. Lippóczy Miklós*, Amerikában élő magyar gyűjtő részére készült.

* * *

A MITTEILUNGEN DER D.E.G. 1993/3. számának gazdag könyvszemléjében szerepel egy olyan kiadvány is, mely a lovas ex librisekről szól. A szerző, *Guus Willemsen* 1941-ben Rotterdamban született, művészettörténetet tanult. *Pferde-Exlibris* című könyvét C. Wittal adta ki 1993-ban Wiesbadenben. A szerző saját, 3000 lapos exlibris-gyűjteményéből válogatta ki azt a 135 lapot, melyet könyvben bemutatott. Nemcsak a lovas témájú ex libriseket ismerteti ebben, hanem egyben a lótarás kultúrtörténetét is megírta. A könyv ára: 23 DM. – Lapszemléjükben kiemelik a 93/2. számunkban az exlibris-hamisítással kapcsolatban írtakat. Nagyon tetszett nekik az az ironikus megállapítás, mely szerint az ex libris felértékelődésének is tekinthetjük, hogy már nemcsak dollárokat és 5000 forintos bankókat, hanem könyvjegyeket is hamisítanak.

* * *

A közelmúltban ízléses kivitelű kiállítási katalógus érkezett hozzánk Szlovéniából. Az ottani exlibris-egyesület által rendezett nemzetközi tárlat gyermekek által készített ex libriseket mutatott be s az alkotók között a rendező országé mellett Ausztria, Csehország, Horvátország, a Vajdaság, Kína, Litvánia, Moldávia és Szlovákia ifjú polgárai szerepelnek a katalógusban. A szlovén és angol nyelvű előszóban *Rajko Pavlovec* doktor, az egyesület titkára elmondja, hogy az ilyen jellegű kiállítás rendezése immár hagyomány náluk s erre a tárlatra 1450 ex libris érkezett. Közülük 314 alkotás – túlnyomórészt linómetszet – szerepel a kiállításon. A kiadvány iskolánként sorolja fel az oktató tanárok és a résztvevők nevét. Közöttük örömmel fedeztük fel több, a Vajdaságban élő magyar gyermekét is. Egyikük metszetét

Kormos Krisztián linómetszete, X3

be is mutatjuk. A katalógusban közölt képek a fiatal alkotók eredeti, romlatlan látásmódjáról, tehetségéről tanúskodnak, így remélhető, hogy nevükkel nemsokára a „nagyok” kiállításán is találkozhatunk.

* * *

Az EXLIBRIS WERELD téli száma közli a hollandiai Oss város papírgyára által meghirdetett exlibris-pályázat eredményét. (Feltételeit a 93/2. számunkban közöltük.) Az első díjat a holland *Frank-Ivo Damme* nyerte el, akinek neve itthon is jól ismert. A további díjakat Odehna, Ondreicka, Pugacsevszki, Stauf és Volkamer kapta.

* * *

A MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. 1993. decemberi száma beszámolót közölt a társaság 90. éves fennállása alkalmából rendezett linzi találkozóról. A füzet címlapján az a csoportkép látható, melyet a búcsúzásakor a résztvevők egy csoportjáról készítettek. Az „Abschiedfoto”-n látható 30 főnyi csoportban a hazai gyűjtőket a Palásthy házaspár képviseli.

* * *

A L'EX LIBRIS FRANCAIS 188. száma a korábbinál kisebb terjedelemben, mindössze 8 oldalon jelent meg. Az előfizetőket azonban a csökkent terjedelem miatt pompás kiadvánnyal kárpóolták: 28 oldalas füzetet mellékeltek, melyben közölték *Marcel Jamar* 275 lapot kitevő, teljes alkotásjegyzékét. A kiadvány érdekessége, hogy a művész ex libriseit nem a keletkezés időrendjében, hanem a tulajdonosok nevének betűrendjében közlik. A finom humoráról ismert, 83 éves művész Lotharingiában született, nyomdász családból. Életpályáját *Pierre Séjournant* ismereti, részletesen tárgyalva a művész által alkalmazott grafikai technikákat és a lapok témaválasztását is. Az alkotásjegyzék két magyar vonatkozású kisgrafikát tartalmaz: 1968-ban készítette a Bartók Béla emlékének szentelt lapját, mellyel részt vett a budapesti kongresszus pályázatán. Egy másik, évszám nélküli lapja Semsey Andor részére készült. A francia nyelvű kiadvány az alkotó 33 kisgrafikájának képét is tartalmazza.

Dr. Soós Imre

KÖNYVESPOLC

PILAR VÉLEZ: *ELS EX LIBRIS DE JOSEF OBIOLS*. (J. Obiols ex librisei.) Barcelona, 1992, Victor Oliva Editor, 72 p.

A közelmúltban ügyvezető titkárunk címére ez a rendkívül szép kiállítású kötet érkezett Spanyolországból. Az ex libriseket alkotó művész neve nemigen ismert hazánkban, hiszen a gyűjtőknek az Európa-szerte elismert *Oriol Divi* bencés atyán kívül alig adódik kapcsolata az Ibér félsziget művészeivel.

A kötet szerzője, *Pilar Vélez*, az első oldalakon katalán nyelvű áttekintést ad Obiols életpályájáról, beágyazva azt a 20. századi katalán fametszés történetébe. Tanulmányából megtudjuk, hogy a mester 1894-ben született Barcelonában. Művészeti tanulmányait 12 éves korában egy katalán festő dekorációs iskolájában kezdte meg. Huszonegy éves, amikor művei szerepelnek a katalán művészek közös kiállításán. 1916-ban készíti első ex librisét (lapjainak stílusa a mi Bordás Ferencünk művészetével áll rokonságban). Könyveket, satírikus lapot illusztrál, falfestményeket készít az ország több középületébe, sőt az 1929-es barcelónai világkiállítás spanyol pavilonjába is. Élete utolsó negyedszázadában kizárólag vallási témájú faliképeket alkotott: művei hazájában katedrálisoktól az egyszerű falusi kápolnáig megtalálhatók. Tartalmas életének 1967-ben hosszú ideje tartó betegsége vetett véget.

Josep Obiols korának megbecsült mestere volt. Ezt bizonyítja a kiadvány két oldalát kitevő, reá vonatkozó irodalom is. A könyv 30. oldalán kezdődik ex libriseinek bemutatása. A szerző 21 ex libris képét közli, eredeti színben és nagyságban, keletkezésük időrendjében. A kettényitott kötet jobb oldalán látható az egy vagy több színben nyomtatott fametszet, a bal oldalon pedig a könyvjegy tulajdonosának életrajza, munkásságának ismertetése olvasható. E lapok tulajdonosairól el kell mondani, hogy azok kivétel nélkül a katalán szellemi elit képviselői: a szívsp-

J. Obiols fametszete, X2, 1921

cialista orvostól a textilgyárosig, múzeumigazgatótól a Katalán Szolidaritás vezetőjéig. Egyedülálló értéke a kiadványnak, hogy majdnem minden esetben bemutatja azt a ceruzarajzot is, melyen az alkotó a könyvjegyre vonatkozó elképzelését felvázolta.

A pompás kiállítású, keménykötéses, színes borítóval ellátott és nyomdai remeknek is tekinthető kötet *Victor Oliva* kiadó értő gondozásában látott napvilágot. Gazdag tartalma, izléses kiállítása a katalán nép magas kultúrájának bizonyítéka.

Dr. Soós Imre

Encyclopaedia Bio-bibliographical of the Art Contemporary Exlibris. 13. köt. (Szerk. Artur Mário da Mota Miranda.) Braga. (Portugália.) 1993, Editorial Franciscane. 191 p. – Illusztr.

Napjaink exlibriművészetét kétségtelenül legjobban dokumentáló kiadványsorozat legújabb kötete 14 grafikusművészt mutat be. A szerkesztő ezúttal is követte a már hagyományait is tekintve jól bevált gyakorlatát: a művészek életrajzát, munkásságát bemutató tanulmány után közli az ex librisek alkotásjegyzékét, valamint néhány eredeti (a kiadványban beragasztott) kisgrafika és több illusztráció bemutatásával közvetlen lehetőséget is kínál az alkotók megismerésére. Nemzetiségüket tekintve ebben a kötetben is a kelet-európai művészek kerültek legnagyobb számban bemutatásra: Ukrajnából, Litvániából, Esztorozságból és Oroszországból összesen hatan, nem számítva közéjük a bolgár *Peter Lazarovot*, aki Hollandiában él. Mindez persze nem jelenti azt, hogy a nyugat-európai művészekhez képest a stílust, kifejezőmódot tekintve bármilyen eltérő vagy sajátos megkülönböztető jegyeket vélhetnénk felfedezni a kötetben bemutatott lapjaikon. *Ruslan Agibra* (Kiev) hagyományos hangvételű műanyagmetszetei, *Antónia Paes Perreira* (Lisza-bon), címeres ex librisei, *Werner Pfeiler* (Bécs) szép rézmet-szetei, *Angelo Sampietro* (Como) madarakat ábrázoló hangulatos rézkarcai, *Alfredo Suarez* (Bilbao) szépen stilizált Don Quijote ábrázolásai mellett többségében aktok, nőalakok je-

lennek meg a kisgrafikákon a legkülönbözőbb módon: hol meglehetősen melodramatikus megfogalmazásban, hol szóki-mondóbb szexuális utalásokat is tartalmazva, hol növényi ornamentikával és romantikus háttérábrázolásokkal meghit-tebb hangulatot idézve (Vera Sztanyievszkaja), hol egészen kiváló többalakos kompozíciókon (Vladiszlav Sztanievszkij) stb. Talán ezért is jelentenek sajátos színfoltot a kötetben *Vladimir Verescsagin* jóízű, humoros rézkarcai. Grafikáit nem az ábrázolt jelenetek történései, hanem kifejezőmódjuk tes-zik emlékezetessé. Miként *König Róbert* metszeteit is, aki-nek munkásságát *dr. Soós Imre* mutatja be a kiadványban. A terjedelmes tanulmány részletesen foglalkozik *König Ró-ber*t exlibris-művészetének sajátosságaival, témaválasztásai-nak, technikai megoldásainak sokszínűségével. A tanul-mányt kísérő tíz illusztráció pedig meggyőzően bizonyítja azok számára is, akik esetleg még nem ismerték a munkás-ságát, hogy személyében egy szuverén, a kisgrafika hagy-o-mányait újjáteremtő személyiség lépett be az európai exlib-ri-s-művészet élvonalába. Többek között ezért is különösen örülünk a sorozat újabb kötetének, amely egyébként *Artur Mário de Mota Miranda* ügyszeretetének eredményeként is-mét kitűnő kiállításban látott napvilágot. Fontos forrásmun-kát, egyúttal bibliofil csemegét is kínálva a grafika és a könyv barátainak.

(arató)

RÉSUMÉ

Le premier numéro de notre 33ème année commence par l'article d'Antal Arató. L'auteur fait connaître la carrière artistique de Győző Sárkány, à l'occasion de son exposition de Budapest. L'artiste talentueux a gagné en 1992 le deuxième prix du concours Dürer à Gyula. En 1993 ses créations furent rétribuées par le premier prix du concours Erkel. Il a gagné aussi la „Médaille d'or” du concours de petite gravure de Mohács. L'artiste participe depuis longtemps des concours graphiques, il préfère des thèmes littéraires. Sur son exposition mentionnée il a présenté aussi ses illustrations créés pour l'édition bibliophile de l'Aiglon de Rostand. Nous publions les pensées de György Molnár sur les petites gravures de Gy. Sárkány.

La ville de Mohács a célébré le 900ème anniversaire de sa fondation avec plusieurs événements. Aussi un concours de petite gravure fut annoncé, dont les trois prix furent adjugés

à MM. Sárkány, Géza Xantus et István Magén. Nous publions l'article de l'historien d'art Orsolya Kovács qui exprime son opinion sur les créations exposées.

On a organisé en novembre 1993 l'exposition de Péter Ürmös dans la ville de Pápa. Après la nouvelle de cet événement nous publions le discours inaugural de László Heitler.

Antal Arató écrit sur la liste de créations de László Kékesi publiée récemment par le Fils du feu artiste. Nous publions la liste des telles créations de Mihály Csiby que représentent des monuments historiques, citoyens célèbres de Budapest. Dr József Mayer écrit la nécrologie de Károly Sterbenz, artiste graveur célèbre de Sopron, décédé le 27 novembre 1993, âgé de 93 ans. Après les nouvelles on lit la revue de presse d'Imre Soós. L'auteur fait connaître les articles des revues étrangères qui s'occupent de la petite gravure hongroise.

VÁLOGATÁS AZ ERKEL FERENC EMLÉKKIÁLLÍTÁSON
BEMUTATOTT GRAFIKÁKBÓL

König Róbert linómetszete, X3

Kazinczy Gábor (Temesvár) rézkarca, C3

Hornyák László rajza, P1

Andrij Kens (Ukrajna) rézkarca, C3

